Приніс Дроворуб до міста в'язанку дров. Стоїть на базарі годину, дві, однак ніхто на його дрова й не дивиться. Лише обличчя перехожих миготять перед ним, як листя восени: радісні, похмурі, рум'яні, сірі і всі не такі, як у нього. "Якби котресь з них було моє, то й доля у мене могла б бути інакша!" — подумав Дроворуб. Йому раптом страшенно захотілося мати нове обличчя, так захотілося, що він аж затремтів, як билинка в чистому полі. Нараз засвистів вітер, люди на майдані й хмари на небі заметушилися, і перед Дроворубом, звідки не візьмись, з'явився чоловік у чорному вбранні. Збентежений Дроворуб звів очі на незнайомця. Проте у того на лице був насунутий каптур, а голос з-під каптура запропонував Дроворубові продати в'язанку дров за мішок з новими обличчями.

— Можеш їх міняти! — Чорний чоловік поклав мішок до ніг Дроворуба.— А можеш і викинути, як захочеш.— І чорний плащ з каптуром зник.

Вітер миттю стих, а Дроворуб подумав: "Нічого не поробиш, мішок так мішок! — Закинув мішок на плечі й почвалав куди очі бачать, але на околиці села зупинився:— Ану ж приміряю яке-небудь!"

Розв'язав мішок і зойкнув: мішок був напхом напханий масками, якими бавляться діти.

"От дурень! — розсердився на себе Дроворуб.— Навіщо мені маски чорта, попа та інших пройдисвітів?" Але тут йому спало на думку посміятися з односельців. Він дістав маску й надягнув її, передчасно радіючи з того, як здивується все село. У доброму настрої він підійшов до крайніх будиночків. Побачив його один сусіда й зарепетував несамовитим голосом:

— Ховайте дітей, люди добрі! Чорт Дроворубом обернувся.

Дроворуб не встиг і оком змигнути, як на вулиці не залишилося жодної живої душі. Розгублений, підійшов він до своєї хати і ще знадвору гукнув до дружини:

— Що з людьми сталося?

Дружина виглянула в двері й квапливо зачинила їх.

— Ти що, жінко? — крикнув Дроворуб.— Глянь! — Він простягнув руку до обличчя, та ба: маска приросла! Власну шкіру здерти хоче — не виходить. Спробував ще раз, але нічого не виходить. Маска стала його обличчям!

Вжахнувшись, помчав Дроворуб до того куща на околиці села, під яким залишив мішок з масками. Ану ж пощастить якоюсь іншою маскою прикрити чортову! Розв'язав він мішок і став маски розглядати. Ось відважний солдат. Кашкет набакир, на вустах усмішечка — будь-яка дівчина задивиться на такого молодця. Надів Дроворуб маску солдата — й наче кропивою його обпекло. Спробував був зірвати солдатську маску, а разом з нею й чортову, проте біль став таким, що незмога було стерпіти. Зрештою відступив Дроворуб, зрозумів: не зняти йому маски.

"Ну, дурню, помандруєш тепер по світу солдатом!" — усміхнувся він сам до себе і пішов, насвистуючи, солдатським кроком у місто. Що ж, солдату розмірковувати не доводиться. Іде він собі, іде, молодий і гожий: вдови і дівчата на виданні кличуть його на чашку кави, чим не життя! Він уже потерпати перестав, аби, чого доброго, з-під солдатської маски не визирнула чортова, але тут забили барабани, засурмили сурми. А як стали в окопі падати вбиті, згадав Дроворуб про свій мішок. "От дурень,— подумав.— Через власну глупоту позбудуся голови в смердючому окопі!"

І поки інші солдати спали, Дроворуб дістав і надягнув нову маску. А як благословилося на світ, прокинувся солдат, що поруч з ним спав, і заволав не своїм голосом:

— Ти що тут робиш, попе?

— Я не піп! — відрізав Дроворуб.

Але солдат запитав, хто ж він тоді, й Дроворуб похнюпився. Справді, хто ж він? Яку маску, кваплячись, він у темряві напнув на себе? Пустився він навтьоки під дружню лайку солдатів з окопу, втішаючи себе тільки тим, що й це обличчя тимчасове. Біг він, біг, поки не потрапив у якийсь закуток, заховався в кущі, розв'язав мішок, зазирнув у нього, а там одна-єдина маска залишилася! Узяв її Дроворуб у руки, повертів, покрутив роздумливо і засміявся. Що тут удієш? Навіщо йому маска блазня? І роки його вже не ті, щоб потішати людей. Сів Дроворуб, задумався. Втім, думай, не думай, а вибирати ж ні з чого! Підніс він маску блазня до обличчя, надією тішиться — ану ж зітре вона попередні обличчя й поверне йому його власне. Тіпаючись од страху, надів він останню маску, й відразу на носі в нього виросла гуля, завбільшки з горіх, а рот розтягнувся від вуха до вуха.

Не встиг він отямитися, як набігла дітлашня і давай підсміюватися з нього. Дроворуб намагався їх розігнати, проте вони йшли за ним назирці, кидалися в нього камінцями, пропонували гроші, аби він дозволив сіпнути себе за ніс. Куди б він не поткнувся, його, як власна тінь, супроводжав сміх. Лихо та й годі! Наостанку він уже дозволяв дітлахам сіпати себе за ніс і вуха. Що поробиш, голод не свій брат, він уже ні про що не міг думати, тільки про їжу. Так і жив Дроворуб, розсмішуючи людей і сумуючи, але все сподівався, що прокинеться якось уранці з колишнім, нехай непоказним, виснаженим, а все ж своїм обличчям.

Повернутися в рідне село з обличчям циркового блазня він не наважувався. Його, звичайно, там уже оплакали й записали в покійники. Для земляків він уже мертвий. А для себе? Удосвіта і в сутінках його особливо мучили сумніви: а чи взагалі був він коли-небудь Дроворубом? Може, це йому тільки здалося? В поганому сні привиділося? Хто він тепер? Якби йому знову стати солдатом, а потім хоч і голови позбутися! З сумом згадав він навіть маску чорта. Не було для нього порятунку. Сміх і знущання йшли за ним невідступно, як найвірніший пес.

Нарешті він вирішив, що краще померти, як жити таким життям, що треба йому шукати або власне обличчя, або смерть. А раптом і те, й інше ховає під своїм чорним каптуром незнайомець у чорному плащі? Надумав Дроворуб знайти незнайомця, нехай би і всю землю довелося обійти від краю до краю! Але всі, кого він питав про чорного незнайомця, тільки плечима здвигали. Ішов він так від села до села, від міста до міста, аж поки один дідок запитав його:

— Навіщо тобі незнайомець у чорному плащі з чорним каптуром? Що тобі від нього треба?

— Щоб він повернув мені моє обличчя! — відповів Дроворуб, а дідок од щирого серця засміявся і сказав, що тільки сама людина може повернути собі власне обличчя.— Погано ти шукав його,— повторив старенький.— Шукай і знайдеш!

— Де? — вигукнув Дроворуб і припустив за дідком, а той даленів усе швидше і швидше і нараз зник, наче розтанув у повітрі. Дроворуб похнюпився, і з його очей покотилися сльози. Проте люди навкруг нього все одно сміялися, вимагали, щоб він перекидався, сіпали за чуприну.

— Гей ти, Смішне обличчя! — кричали йому.— Стрибай! Співай! Покривляйся, Смішне обличчя!

Він уже й сам став забувати своє справжнє ім'я. Даремно він просив у людей роботи — нарубати дров, витріпати килими, хоча б за шкоринку сухого хліба. Люди хотіли від нього тільки одного — щоб він перекидався, щоб був таким, за кого й мали: "Смішне обличчя!"

— Смішне обличчя! Смішне обличчя! — кричали йому навздогін усі — від малого до великого. Варто було дітям його побачити, як на їхніх очах висихали сльози, а на обличчях дорослих з'являлися усмішки. І сам Дроворуб став поступово звикати до свого смішного обличчя. Раз він навіть подумав, що в його житті з'явився якийсь сенс, і в цю ніч він уперше спокійно заснув. І вперше відтоді, як пішов з рідного села, побачив уві сні дружину, дітей, будиночок. Дружина усміхалася, сусіди привітно з ним віталися.

"Все це лише сон! — промайнуло у нього в голові, коли він розплющив очі й провів рукою по обличчі. Але що це? Гулі наче й не було, та й ніс ніби поменшав. Діти, що проходили мимо, дивувалися: "Смішне обличчя на себе несхожий! Що це з ним?"

Сонце яскравим світлом залило землю і небо, Дроворуб закинув мішок на плечі й пішов по світу шукати своє обличчя. Ішов він, ішов, скільки гір обійшов, скільки річок перейшов, ніхто і не злічить. Але ніхто ніде й не чував про незнайомця в чорному плащі з чорним каптуром, ніхто не міг повернути Дроворубу справжнє обличчя. Ніхто і йменння його більше не згадував, поки він і сам його забув. Для всіх, та й для себе він був Смішне обличчя!